

SAMOUCZEK DLA WSZYSTKICH
Nr.2

O WYBORZE ZATRUDNIENIA

NA

E
M
I
G
R
A
C
J
I

Z 1945/46 E

Biblioteka Polska POSK w Londynie WYMIANA

Samouczek dla wszystkich Nr. 2 zawiera następującą treść :

1. Uwagi ogólne,
2. Rodzaje prac,
3. Podział pracy zawodowej na grupy,
4. Rolnictwo, leśnictwo, górnictwo, rybactwo, hodowla zwierząt, pszczelarstwo i t.d.
5. Przemysł i rzemiosło,
6. Handel, komunikacja, bankowość, kopercja,
7. Usługi osobiste : urzędnicy państwowi, lekarze, prawnicy, nauczyciele i t.d.
8. Zakonczenie.

o o o o o

Samouczek dla wszystkich Nr. 1 pod tytułem "Wskazówki dla emigranta" do nabycia we wszystkich stoiskach polskich.

Najbliższym czasie ukaże się samouczek dla wszystkich Nr. 3 pod tytułem :

O możliwościach emigracji innych w poszczególne państwa".

BIBLIOTEKA
UNIWERSYTECKA
w Toruniu

-1-

I

UWAGI OGÓLNE.

W samouczku dla wszystkich Nr.1 pod tytułem : "Wskazówki dla emigranta" wspomniałem o potrzebie zastanowienia się nad wyborem zawodu.

Oczywiście wiąże się to ściśle z zatrudnieniem, inaczej pracą.

W potocznej mowie rozumie się, że mieć zatrudnienie to znaczy pracować.

Określenie to nie jest dokładne, gdyż p r a c a może mieć inne znaczenie, aniżeli z a t r u d n i e n i e .

CO TO JEST PRACA ?

Czy zastanawiałeś się nad tym ?

Zanim odpowiem, chciałbym, abyś chwilę pomyślał i postarał się sam rozwiązać zagadnienie.

Czy praca Ci jest wogóle potrzebna ?

Czy nie możesz obejść się bez pracy ?

Pomogę Ci, odpowiadając na pytanie.

Praca jest to Twoja s w i a d o m a d z i a ł a l n o ś ć , mająca na celu zdobycie środków dla z a s p o k o j e n i a Twoich p o t r z e b .

JAKIE SĄ TWOJE POTRZEBY ?

To, czego chcesz, tego potrzebujesz.

Jedzenie, picie, ubranie, książki, gazety, papierosy, muzyka i t.p.są nieraz codziennymi potrzebami.

Wszędzie i ciągle zaspakajasz potrzeby, które liczy się na tysiące.

Tysiące ludzi pomaga Ci w tym i Ty tysiącom oddajesz swoje usługi.

Tak więc koleje, restauracje, kina i t.d.są zorganizowane dla zaspakajania Twoich potrzeb.

W tej zgranej machinie gospodarczej świata i Ty będziesz miał miejsce przy jakimś warsztacie pracy.

Będzie to Twoje zatrudnienie.

Musisz więc pracować, aby zaspokoić swoje potrzeby życiowe.

Pracując, zarabiasz pieniądze, które, chociaż sa-

DWYB. 099

940.577

me nie mogą zaspokoić bezpośrednio Twoich potrzeb, to jednak pośrednio w drodze wymiany pozwalają to uczynić.

Zagadnienia, których przedmiotem są stosunki gospodarcze, omawia szczegółowo tak zwana "ekonomia polityczna".

Radzę Ci bez względu na Twoje wykształcenie lub posiadany zawód interesować się ekonomią polityczną.

Teorie ekonomiczne w obecnych czasach odgrywają potężną rolę i niewątpliwie wojny w większości wypadków mają podłoża gospodarcze.

Teorie ekonomiczne mają duży wpływ na Twoje wynagrodzenie, warunki pracy, bezrobocie i t.d. i t.d. Staraj się jak najprędzej zająć się tą dziedziną wiedzy.

Po tych rozważaniach chciałbyś wiedzieć o swoim zatrudnieniu, żeby pracując zarobić pieniądze potrzebne do zaspokojenia Twoich potrzeb.

Czym więcej zarobisz, tym więcej będziesz miał zadowolenia.

A żeby jednak więcej mieć pieniędzy, trzeba znaleźć najbardziej opłacalne zajęcie.

W każdej dziedzinie pracy dobrać fachowca zarabia lepiej.

Jednak są zawody, które mimo wszystko, mimo dobrej wiedzy fachowej, długiej praktyki, mimo dużego wysiłku, nie dają takiego dochodu jak inne, nieraz całkiem łatwe i nie wymagające dużej znajomości swego zawodu.

Za przykład biorę górnika.

Pracuje on ciężko, a nie zarabia więcej od handlującego węglem.

Nawet rozwózcy ten węgiel otrzymuje czasem więcej pieniędzy za swoją pracę, niż górnik.

Urzędnik w biurze sprzedaży węgla ma nieraz znacznie lepsze pobory od górnika.

Tak samo można porównywać wynagrodzenie za pracę rolnika z zarobkami handlarzy, kupców, przedsiębiorców transportowych, urzędników i t.p. osób trudniących się pośrednictwem.

Z tego wynika, że należy wybierać taki zawód lub zatrudnienie, które daje jak najwięcej zarobku, przy jak najmniejszej pracy i jak najmniejszym zużyciu czasu.

W wyborze zatrudnienia będzie odgrywał rolę kierunek gospodarczy danego kraju, warunki pracy, znaczenie poszczególnych dziedzin przemysłu i t.d.

CZYM NALEŻY PRÓCZ TEGO KIEROWAĆ SIĘ PRZY WYBORZE ZAJĘCIA ?

Znajomość fachu, zdrowie, zainteresowanie, wykształcenie, warunki miejscowe, gospodarcze, zapotrzebowanie /popyt/ na pewne produkty i t.d. będą miały duży wpływ na wybór zatrudnienia.

Inaczej mówiąc np. nie znając fachu stolarskiego, nie zabierzesz się do tej pracy, jak długo się z nią nie zapoznasz. O ile warunki pozwolą, wybierzesz przede wszystkim takie zajęcia, które lubisz. Nie podejmiesz się pracy w charakterze górnika, nie mając dobrego zdrowia. Nie będziesz starał się o posadę w banku, jeśli nie masz potrzebnego wykształcenia, nie umiesz poprawnie liczyć i nie znasz się na księgowości. Będąc stolarzem nie założysz własnego warsztatu w miejscowości, gdzie kilku innych stolarzy nie ma zajęcia i zamierza zwinąć swoje zakłady pracy. Zrobisz to gdzieś indziej, lub zmienisz zawód. Mając własną gospodarkę rolną nie będziesz sadził kartofli, jeśli one są tanie ze względu na ich nadmiar, lecz posadzisz kapustę, której brakuje i dlatego cena jej jest znacznie wyższa.

Zabierając się do jakiegokolwiek pracy, tak samodzielnej, jak też najemnej, winienesz rozważyć wszystkie wyżej wymienione okoliczności.

W dalszych rozdziałach tej pracy uzupełnisz swoje poglądy na wybór zatrudnienia na emigracji.

Na ogół zasady wyboru zajęcia będą inne, niż w KRAJU, chociażby dlatego, że Polska była państwem rolniczym podczas, gdy EUROPA ZACHODNIA i AMERYKA w większości składają się z państw przemysłowych.

Przed wojną trudniło się czynnie rolnictwem i nie rolniczymi zawodami :

	W Rosji :	W Polsce:	We Francji:
ROLNICTWO:	83.2%	64.9%	34.5%
PRZEMYSŁ, HANDEL,			
KOMUNIKACJA, INNE:	16.8%	35.1%	65.5%

	W Niemczech:	W U.S.A.	W Holandii:
ROLNICTWO:	24.5%	22%	20.6%
PRZEMYSŁ, HANDEL, KOMUNIKACJA, INNE:	75.5%	78%	79.4%
	W Szwajcarii:	w W. Brytanii:	
ROLNICTWO:	19.6%	5.2%	
PRZEMYSŁ, HANDEL, KOMUNIKACJA, INNE:	80.4%	94.8%	

Należy zastanowić się nad tymi cyframi.

Wstawienie Twoje na wybór zatrudnienia nie może pokrywać się z zapatrywaniami, którymi się kierowali będąc w Polsce.

Poglądy Twoje na wybór zajęcia muszą się nieraz całkowicie zmienić.

Nie tylko zapatrywania, lecz równocześnie winieś zmienić swój zawód.

Nie obawiaj się szukania nowych sposobów na znalezienie lepszej pracy, lepszego stanowiska, usamodzielnienia się w swoim fachu.

Rozsądna zmiana zatrudnienia lub zawodu przyniesie Ci korzyść pod każdym względem.

Mysł ciągle o lepszym zatrudnieniu!

II.

RODZAJE PRAC.

Różne są rodzaje prac.

Ogólnie jednak rozróżnia się następujące :

- praca fizyczna i umysłowa,
- praca samodzielna i najemna,
- praca kierownicza i wykonawcza.

Praca fizyczna nie zawsze jest lepsza od umysłowej.

Pracownik fizyczny nie będzie lepiej płatny od pracownika umysłowego na kierowniczym stanowisku, chyba, że charakter pracy łączyłby obie te cechy,

to znaczy pracę fizyczną i umysłową.

Natomiast praca wykonawcza fizyczna na zachodzie Europy i w Ameryce jest lepiej wynagradzana.

Wysokość poborów zależy jeszcze od tego czy dane przedsiębiorstwo znajduje się w rękach prywatnych, czy państwowych.

Ogólnie jednak w większości wypadków pracownik fizyczny będzie miał lepszą płacę.

To samo można powiedzieć o pracy fizycznej najemnej, która bardziej jest popłatna od umysłowej.

Ten ostatni rodzaj pracy naprawdę tutaj nie przedstawia żadnej przyszłości.

Odwrotność stanowią zatrudnienia samodzielne umysłowe, jak też takie, które stanowią połączenie z zajęciem fizycznym.

Te rodzaje pracy pozwalają na duże zarobki i zupełną samodzielność.

Naturalnie, że w poszczególnych krajach warunki płacy będą się zmieniały zależnie od stosunków gospodarczych, jednak bez większych różnic.

Szczytem swego marzenia powinna być praca umysłowa kierownicza, samodzielna, a nigdy zajęcie fizyczne lub umysłowe wykonawcze, najemne.

Rozważ swoje możliwości!

Zastanów się nad tym, jakie rodzaje pracy początkowo najbardziej by Tobie odpowiadały.

Wybierz rodzaj pracy na przyszłość, jako cel Twego bytu.

Do tego celu dążaj wytrwale.

III

PODZIAŁ PRACY ZAWODOWEJ NA GRUPY.

Pracę normalnie dzieli się na różne czynności i zajęcia - inaczej zatrudnienia pomiędzy poszczególne osoby, zawody lub kraje.

Odrzucając szereg podziałów pracy, które Ci nie będą potrzebne do wyboru zatrudnienia, zapoznam Ciebie z podziałem pracy zawodowej.

Zasadniczo dzielimy pracę zawodową na :

- a/ rolnictwo, leśnictwo, górnictwo, rybołówstwo, hodowlę zwierząt, pszczelarstwo i t.p.

- b/ przemysł i rzemiosło,
- c/ handel, komunikacja, banki, kooperacje, oraz
- d/ urzędnicy państwowi, lekarze, nauczyciele, adwokaci, dentyści i t.d.

Kolejno postaram się omówić możliwości zarobkowe w poszczególnych grupach pracy zawodowej, biorąc pod uwagę również rodzaje prac omówione w poprzednim rozdziale.

Niewątpliwie będziesz ciekaw wiedzieć tylko szczegóły, co do niektórych grup zatrudnienia, jednak radzę Ci zastanowić się nad wszystkimi.

Trzeba znać wszystkie zawody, ich dobre i złe strony.

Nie bój się zmienić zawodu, jeśli warunki pod każdym względem okazały się lepsze.

Moja opinia nie jest wyrokiem.

Możesz upewnić się z innych źródeł bardziej ścisłych i wszechstronnych.

Moim zadaniem jest naprowadzić Ciebie na pewną myśl, zachęcić do wyboru dobrego fachu lub zmiany zawodu oraz do przestudiowania w dokładny sposób warunków pracy.

Nie jest moim zadaniem uczyć Ciebie, lecz wskazać te zawody, w których mógłbyś pracować

Do Ciebie więc należy wybór zawodu i dalsze dążenie do zdobycia wiadomości z tej dziedziny pracy.

IV.

ROLNICTWO.

Uprawa roli, łąk, ogrodów, hodowla bydła, ryb, pszczoł, eksploatacja lasów, wytwarzanie wełny i t.p. produkcja owoców roślinnych i zwierzęcych nazywa się rolnictwem.

Powiedzmy szczerze, rola człowieka jest tu dosyć ograniczona, gdyż zależność od przyrody, a więc stanu gleby, klimatu i t.d. jest zbyt duża.

Plody rolne mają służyć do natychmiastowego spożycia, jak mleko, owoce i t.d. oraz jako surowce

w postaci skór, wełny i t.p.

Każdy może znaleźć wiele zajęć w rolnictwie.

Na zachodzie Europy i w Ameryce wiele państw, szczególnie Wielka Brytania i Francja nie starają się nawet zbytnio dbać o rolnictwo na ich terenach.

Państwa te posiadają kolonie, które zaopatrują je w żywność i wszelkiego rodzaju surowce.

Powodu tego należy szukać w tanim robotniku w koloniach.

Produkcja rolnicza w W. Brytanii i we Francji nie opłaca się.

Wielka Brytania przed i w czasie wojny nie zaopatrywała siebie nawet w połowie w żywność.

Wolała dowozić tańsze produkty z zagranicy.

W r. 1939 było tutaj zatrudnionych w rolnictwie zaledwie 710.000 ludzi na 47 milionów.

Zbyt niskie płace, niższe od robotniczych, złe warunki pracy, ciągła walka z konkurencją kolonialną doprowadza do tego, że wkrótce rząd brytyjski będzie zmuszony zagwarantować rolnikom pewne minimalne stawki, ażeby móc utrzymać chociaż w drobnym procencie produkcję rolniczą.

Ta sama sytuacja istnieje we Francji, gdzie przed wojną rolnicy zostawiali swoje farmy, idąc do miast, do fabryk.

Rząd przejmował te opuszczone posiadłości, wynajmując każdemu, kto zgłosił się z zamiarem przejęcia zostawionej osady.

W Niemczech istniała również stała ucieczka rolników do miast, do pracy w przemyśle.

Między nami znajdzie się wielu zamikowanych w rolnictwie.

Wielu młodzieży przed wojną pracowało u nas na roli.

Nie są oni nawet rolnikami, lecz służbą folwarczną, parobkami, woźnicami i t.p.

Czy winni oni nadal pracować na roli, chociaż warunki bytowania będą znacznie lepsze, niż w Polsce: cięższa praca, lepsze zarobki, dobre warunki higieniczne, mieszkaniowe i t.d.

N i e !

Wyobraź sobie czytelniku, że jesteś rolnikiem, czy robotnikiem rolnym z Polski.

Jednocześnie możesz zostać rolnikiem, górnikiem, robotnikiem, rzemieślnikiem i t.p.

Za najgorszą pracę miejscowi ludzie uważają

pracę na roli, uciekają od niej, szukają naiwnych, takich, którzyby zastąpili ich w tej robocie.

P ó j d z i e s z w i ę c n a r o l ę ?

Odpowiesz, że musisz żyć, że nie chcesz umrzeć z głodu i t.d.

Zgoda!

Ale, jeżeli ten rolnik może być robotnikiem niekwalifikowanym i lepiej zarabiać w fabryce, to dlaczego Ty nie mógłbyś podjąć temu samemu zadaniu.

Są jednak w Imperium Brytyjskim kraje rolnicze. Tam praca na roli opłaca się.

Kanada, Nowa Zelandia, Południowa Australia i Południowa Afryka mają rolnictwo postawione na wysokim poziomie.

Jednak i tam nie szukaj pracy na roli.

N i e i d ź n a r o l ę , chyba na własną, naprawdę dochodową farmę.

Odzwyczajaj się od myślenia o roli, gospodarce rolnej, farmie i t.d.

Robotnicy rolni będą zawsze poszukiwani w państwach przemysłowych.

Nie daj się skusić.

Gdy raz zaczniesz pracować na roli, ciężko Ci będzie od tej pracy się oderwać.

Będą się starali wszelkimi sposobami przywiązać Ciebie do niej.

Na Zachód od Polski, gdziekolwiekbyś się znalazł, nie odczujesz głodu, nawet jako bezrobotny.

Jeśli więc podejmujesz się jakiegokolwiek pracy, nie bierz najgorszej.

Jeśli sam chcesz być białym murzynem, wtedy nie narzekaj na nikogo, miej pretensje do siebie samego.

Jak już przedtem wspomniałem, tu na Zachodzie zmien swoje zapatrywania i poglądy na sprawę pracy.

W wyborze zawodu kieruj się tutaj z drowszym rozsądkiem.

Zapomnij o sentymentach, lecz pielęgnuj jedno tylko uczucie:

M i ł o ś ć s w e g o o j e z y s t e g o

K R A J U .

LEŚNICTWO.

Na terenie zachodniej Europy nie ma wiele lasów, wręcz przeciwnie odczuwa się ich brak.

W Niemczech, w Szwecji, we Francji będzie praca leśna.

Natomiast duże zapotrzebowanie na tę pracę istnieje w Południowej Ameryce, w Afryce, Kanadzie i innych krajach.

Do pracy leśnej potrzeba człowieka bardzo zdrowego, silnej budowy ciała. Ścinanie, karczowanie drzew, rąbanie i noszenie drewna wymaga ponadto wytrzymałości fizycznej przy normalnie słabym odżywianiu się i złych warunkach bytowania.

Producenci lasów szukają takich, którzy nie znają dobrze warunków pracy leśnej, obiecując im nawet ziemię "za darmo", byle znaleźć pracownika.

Wielu naszych emigrantów z czasów przedwojennych dało się namówić na ten rodzaj pracy.

Było to takie same biedowanie, jak w Polsce na roli.

Wchodzili oni w "dziewicze" lasy Brazylii i innych krajów, oddalając się od cywilizowanego świata i wszystkich zdobyczy postępu. Podpisywali umowę o pracę nie znając miejscowych stosunków, języka, obowiązującego prawa. Zobowiązali się nieświadomie, zachęceni przez nieuczciwych agentów do kilkuletniej ciężkiej roboty. Po kilku latach takiej pracy, nędznie wynagradzani, nie mieli tyle oszczędności, aby wydobyć się z głębi puszczy.

I tak pracują do dnia dzisiejszego.

W W. Brytanii nie ma lasów, nadających się do eksploatacji. We Francji znajdują się lasy, w większości wypadków praca przy karczowaniu. Niemcy posiadają lasy możliwe do eksploataowania. Kanada, U.S.A., Finlandia i Szwecja mają stosunkowo bardzo zalesione przestrzenie / poza Rosją/.

Polacy przeważnie mają warunki fizyczne, potrzebne do pracy leśnej, stąd ich ryzyko do podejmowania się tej roboty. Oczywiście decyzja podjęcia pracy w lasach, przy najgorszych warunkach jest naprawdę nierozsądną.

Robota leśna zużywa najwięcej energii ludzkiej. Gdyby tę samą energię zużyć w innym kierunku, uzyskałoby się nadzwyczajne wyniki.

Praca leśna nie daje niczego poza kawałkiem

czarnego chleba.

Natomiast na kawałek czarnego chleba z masłem stać Ciebie zawsze przy innym warsztacie pracy.

Rozglądaj się naokoło, a na pewno znajdziesz coś lepszego.

Ciężka praca opłaca się tylko wtedy, gdy daje bardzo dobre zarobki. Podejmowanie bowiem ciężkiej pracy bez zarobków jest lekkomyślne. To też do takiej pracy poszukuje się zazwyczaj ludzi nierozsądnych.

GÓRNICtwo.

Ta produkcja zajmuje pośrednie miejsce między rolnictwem a przemysłem. Znaczenie górnictwa dla t.zw. gospodarstwa społecznego jest bardzo duże. Górnictwo dostarcza sił poruszających i surowców oraz soli. Rozróżniamy więc kopalnie węgla, ropy naftowej, rudy żelaznej, cynkowej, ołowianej i inne, soli do spożycia, mineralnych. Takie źródła surowców skupiają koło siebie tysiączne rzesze ludzi, tak kwalifikowanych jak też i niekwalifikowanych. Oczywiście, kopalnie są różne. W jednych wydobyć surowca natrafia na ogromne trudności, w innych warunki pracy są znacznie lepsze. W jednych robotnik nie może pracować w postawie stojącej, nieraz zmuszony jest do czołgania się z kilofem w rękę, gdy w innych można pracować o wiele wygodniej. W jednych warunki higieniczne, nowoczesne urządzenia ułatwiają robotę górnika, w innych przestarzałe urządzenia, zły system pracy, brak urządzeń higienicznych zużywają nadmiernie energię i nadwyrężają zdrowie robotników.

W większości wypadków najgorsze kopalnie pod względem warunków pracy i urządzeń są na terenie Belgii, Francji i Wielkiej Brytanii. Światowe wydobyć węgla ma miejsce w wielu państwach z U.S.A., Kanadą i Rosją na czele, co do rudy żelaznej - również w U.S.A., Francji, Rosji. Do pracy w tych kopalniach poszukuje się stale ludzi młodych i zdrowych. Praca ta nie jest lepsza od pracy innego robotnika posiadającego odpowiednią praktykę, a początki w górnictwym zawodzie naprawdę nie są łatwe.

W wyborze tego zawodu należy kierować się warunkami pracy, płacy, urządzeniami kopalnianymi i t.d. i nie angażować się do kopalni nie odpowiadających tym kwalifikacjom. Baczna uwaga należy zwrócić na treść kontraktu. Emigranci w większości wypadków "lekką ręką" podpisują wszelkie umowy, licząc na możliwość zerwania. W rzeczywistości umowę można zerwać jedynie z bardzo ważnych powodów. Do takich ważnych powodów należy zaliczyć powołanie do służby wojskowej i inne. Skutki zerwania kontraktu nie popłacają, dlatego go b-rnik raz podpisawszy zobowiązanie, zmuszony jest je dotrzymać.

Ta grupa pracy podobnie jak zatrudnienie na roli lub w lesie nie będzie nigdy korzystna dla emigranta, jak nie jest korzystna dla obywatela danego kraju. Dlatego też ciągle usiłowania niektórych rządów, w związku z ucieczką własnego obywatela od pracy w kopalniach, zdążają do sprowadzenia emigrantów z ubogich krajów.

Takiego zatrudnienia staraj się też unikać. Tak ciężkiej pracy wszędzie jest pod dostatkiem. Tego rodzaju zajęcie zawsze i wszędzie znajdzie się dla Ciebie. Lepiej przeczekać niedogodny okres bezrobocia, niż wchodzić w złe warunki pracy. Zresztą niema takich trudnych okoliczności, z których nie można by wyjść z korzyścią. Unikaj rozpaczliwych pociągnięć w swoich staraniach o pracę. Niekwalifikowanym górnikiem zawsze możesz zostać, ale nie śpiesz się. Bądź rozsądny i tym razem. Wprawdzie dotychczas nie namawiałem Ciebie do pracy w rolnictwie, leśnictwie, górnictwie, w zawodach w których większość Polaków pracuje. Gdzie szukać lepszego zatrudnienia, o tym dowiesz się w następnych rozdziałach. Wielu pracuje w innych zawodach i ma znacznie lepsze warunki bytu.

RYBOŁÓSTWO.

Ryba zawsze była ważnym pożywieniem ludności. Powstanie floty rybackich, potem flot handlo-

wych i wojennych, zawdzięcza się połowom ryb. Rozwój państw morskich, dobrobyt ich społeczeństw, zawdzięczać należy rybce morskiej, poczynszy od śledzia. Wydaje się wprost nieprawdopodobną, aby ten czynnik miał taki wpływ na wzbogacenie się ludności państw morskich; jednak jest to niewątpliwe.

Różne są rodzaje połowów morskich. Obojętne jednak, czy połowy będą przybrzeżne, czy dalekomorskie, dają one doskonały dochód rybakom. Początkowo praca rybacka będzie wydawała się trudną, jednak nie można powiedzieć, aby była cięższa od robót rolnych, leśnych lub w kopalni. Praca ta wymaga zdrowia, jak każda inna praca fizyczna. W krótkim czasie, dzięki dobrym zarobkom rybak zazwyczaj usamodzielnia się, nabywając własny kuter. Zatrudnienie to daje rybakowi w czasie połowu wiele emocji, hartuje go w ciągłej walce z żywiołem. Zaciąganie się do pracy na kutry rybackie przyniesie znaczne korzyści emigrantowi, dając mu w każdym wypadku dobrą zaprawę morską.

Rybak zawsze może się przerzucić na zawód marynarza, wchodząc w skład marynarki handlowej lub wojennej. Fach rybacki jest godny polecenia. Przy rozsądnym ustosunkowaniu się do tej pracy można prędko się dorobić. Kwalifikowani rybacy korzystają z dużych ulg w firmach przy nabywaniu kutrów i sprzętu rybackiego. Przedsiębiorczość w tym fachu odgrywa dużą rolę. Tu staraj się znaleźć zatrudnienie.

Całe dnie na morzu, walka z żywiołem, łowienie dziesiątków gatunków ryb, unikających sieci, wreszcie powrót do macierzystego portu z pełnym kutrem pożywienia dla ludzi jest bardzo miłą i pożyteczną pracą. Jest to wprawdzie ciężkie zajęcie, jednak popłatne.

Zastanów się nad tą grupą pracy zawodowej. Był marynarzem "kapitanem" małego, własnego kutra, takie powinno być Twoje dążenie:

HODOWLA ZWIERZĄT I DROBIU.

Hodowla bydła na dużą skalę przynosi doskonałe zyski, jednak wymaga dużego wkładu pieniędzy.

dzi, własnej ziemi i t.p., nie mówiąc już o potrzebie dużej fachowości. To samo dotyczy hodowli owiec, kur, świń i t.d. Łatwiej na "własną rękę" prowadzić hodowlę drobin. Coprawda i ta praca winna być prowadzona przez dobrego fachowca i potrzebuje swego kapitału, oraz przynajmniej dzierżawy farmy. Ten charakter zatrudnienia szczególnie nadaje się dla kobiet.

Zasadniczo hodowla zwierząt i drobinu opłaca się, niemniej jednak zależna ona jest od koniunktury nieraz międzynarodowej. Niebranie pod uwagę wwozu i wywozu, popytu i podaży zwierząt i drobinu może doprowadzić nawet do straty.

Jeśli jesteś dobrym fachowcem w tej dziedzinie, nie obawiaj się samodzielnie zabrać do hodowli zwierząt lub drobinu. Praca najemna tu nie opłaca.

Wielka Brytania i Francja sprowadzają wielkie ilości bitego bydła i drobinu z krajów Ameryki Południowej, Kanady i innych.

Hodowla owiec prowadzona jest na dużą skalę, szczególnie w Wielkiej Brytanii, Nowej Zelandii, Australii.

Podkreślam : praca ta wymaga fachowości i pieniędzy.

PSZCZELARSTWO, UPRAWA WARZYW, SADOWNICTWO, OGRODNICTWO.

Wymienione zajęcia nie wymagają ciężkiej pracy, są raczej sezonowymi zatrudnieniami i przynoszą dobre zyski. Prowadzone zawodowo wymagają wkładu kapitału i fachowości. O ile są one pomyslane jako uzupełnienie gospodarki rolnej, przynoszą dużą korzyść. Są to zajęcia znacznie lżejsze od pracy na roli, w kopalni lub lesie. W pracy najemnej opłacają się, gdy robotnik jest fachowcem. Dla niekwalifikowanego lepiej takiego zatrudnienia nie wybierać.

Zawód ogrodnika będzie połączeniem pożytecznego z przyjemnym. Szczególnie ogrodnik kwalifikowany w Wielkiej Brytanii ma zapewnioną dobrą gażę. To samo w innych krajach na Zachodzie.

Hodowla kwiatów, pielęgnowanie parków i wogóle drzewostanów w miastach przynosi duże zyski, nawet nie dla fachowców. Zawód ten dostępny jest dla kobiet. Jeśli masz zamiłowanie do tego rodzaju pracy, nie wahaj się. Pamiętaj jednak, że znajomość fachu ogrodniczego na Zachodzie stoi bardzo wysoko. W Wielkiej Brytanii prawie każdy obywatel jest małym ogrodnikiem, uprawiając kilka metrów kwadratowych swojej ziemi przed domem lub w ogródku.

Ogrodnictwo daje duże zadowolenie. Ogrodnik widzi wyniki swojej pracy.

Staraj się zostać dobrym ogrodnikiem.
Dla złych fachowców niema tu miejsca.

V.

PRZEMYSŁ.

Przemysł przerabia płody rolne i górnicze i dostosowuje je do potrzeb ludzkich. Przedmioty gotowe do użytku nazywają się fabrykatami, gdy są one przeznaczone do dalszego przerabiania, noszą nazwę półfabrykatów.

Należy rozróżnić przemysł chałupniczy czyli domowy od przemysłu fabrycznego. Pierwszy polega na tym, że rzemieślnik pracuje na rachunek przedsiębiorcy, który kupuje od niego gotowe wyroby, biorąc na siebie ryzyko sprzedania tych produktów. Przemysł fabryczny skupia szereg rzemieślników, którzy stają się w ten sposób robotnikami. Wprowadzenie maszyny pozwala na ograniczenie skomplikowanej pracy, która wykonywał wykwalifikowany rzemieślnik - do mechanicznych i bardzo prostych ruchów robotnika. Praca robotnika fabrycznego

go ma tę zaletę, że jest łatwiejszą i lżejszą od zajęć omawianych uprzednio. Prędzej uzyskuje się lepsze zarobki, niż w rolnictwie i leśnictwie.

Warunki, system pracy maszynowej, specjalizacja, dbałość o higienę robotnika, przynoszą większe korzyści przede wszystkim pracownikom niekwalifikowanym. Pracy fabrycznej nie należy rozumieć jako zajęcia doskonałego, chociaż daje ona przeważnie więcej korzyści od zatrudnienia w rolnictwie, górnictwie i leśnictwie. Mogą i tu zaistnieć wyjątki, niemniej jednak będą to rzadkie tylko wypadki. Ogólnie mówiąc, jeśli ma się do wyboru zatrudnienie w fabryce lub na roli, należy wybrać ten pierwszy rodzaj pracy. To samo dotyczy górnictwa i leśnictwa.

Do niekorzystnych prac fabrycznych zalicza się robotę w garbarniach, wytwórniach tytoniu i papierosów i t.p., które mimo doskonałych płac niszczą w krótkim czasie całkowicie zdrowie robotnika. Ten czynnik trzeba mieć zawsze na uwadze.

Na ogół biorąc rozwój przemysłu i jego wszechstronność pozwalają na wchłonięcie ogromnych mas rzemieślników i robotników niewykwalifikowanych.

Prawdą jest, że dzięki specjalizacji i dużemu zmechanizowaniu pracy, nie ciekawi ona robotnika, przeważnie go zniechęca.

Zatrudnienie fabryczne, a ściślej mówiąc, pewien określony fach, np. maszynista, drukarz i t.p. mają charakter międzynarodowy. Ponieważ produkcja fabryczna ma wszechstronny zakres, zaczynając od wyrobu szpilki, a kończąc na budowie olbrzymich części składowych domów, statków i t.d. należy kierować się przede wszystkim zamiłowaniem do fachu. Wskazane jest wybierać działy nowoczesne, jak fabryki części samolotowych, samochodowych, radiowych, elektrycznych, chemicznych i innych, takich, które gwarantują pracę na długi okres czasu i wykazują ciągle zainteresowanie przemysłowców fachowcami w tej dziedzinie.

Kto jest rzemieślnikiem, powinien kierować się zasadą wyboru lepszych warunków pracy i wynagrodzenia. Jeżeli chodzi o naukę dla niewykwalifikowanego robotnika, najmniej ona przyniesie korzyści w dużej wytwórni, natomiast lepszą praktyką jest praca w małej fabryce. W pierwszym okresie swej pracy niewykwalifikowany robotnik nie powinien kierować się warunkami finansowymi, lecz raczej

możliwością szybszego i lepszego wycuczenia się zawodu.

Dużo innych okoliczności odgrywa znaczną rolę w wyborze zatrudnienia w przemyśle. Fachowiec zawsze znajdzie swoje miejsce w tej ogromnej maszynie produkcji. Uwagi moje dotyczą raczej niekwalifikowanych robotników.

Lotnicy, czołgiści, saperzy, marynarze, żołnierze oddziałów specjalnych winni udoskonalić wiedzę fachową nabytą w wojsku. Specjaliści z czasu wojny znajdują zajęcie w fabrykach, pracujących dla celów pokojowych. Maszyniści, szoferzy, mechanicy, ślusarze i t.d. będą cennym nabytkiem wytwórczości pokojowej. Ulepszaj więc rozpoczętą naukę w wojsku. Staraj się poza praktyką zdobyć wiadomości teoretyczne. Fachowa książka może Ci w tym pomóc. Gdy będziesz dobrym rzemieślnikiem wszędzie znajdziesz pracę. Jeżeli nie tu, to w innym kraju. Staraj się już teraz wybrać kierunek pracy fabrycznej. Nie zwlekaj z wyborem rzemiosła. Każdy dzień osłabia Twoje dążenia do udoskonalenia się w wybranym zawodzie.

Będąc rzemieślnikiem, możesz jeszcze w inny sposób zużytkować swoją fachowość. Na początku tego rozdziału zaznaczyłem, że istnieje również przemysł chałupniczy lub domowy. Ma to swoje duże znaczenie, szczególnie w obecnej powojennej, zniszczonej Europie i miało to zawsze zastosowanie w biedniejszych krajach.

W przedwojennej Polsce przemysł chałupniczy miał duże znaczenie specjalnie w t.zw. przemyśle ludowym. Wytwórczość ta korzystała z różnych przywilejów ze strony władz państwowych. Obecnie w Europie, gdzie podstawy przemysłu maszynowego są zniszczone na kilka lub na kilkanaście lat, przedsiębiorczość w tym kierunku stwarzania domowych warsztatów pracy, nie wymagających dużej fachowości i pieniędzy, będzie miała znaczne możliwości rozwoju. Zastąpienie szeregu działów przemysłowych drobnymi wyrobami domowymi winno być całkowicie wykorzystane przez obecną emigrację. Pomysłowość, solidność w wykonaniu, przestrzeganie terminu dostawy, wreszcie umiarkowane ceny, zapewnią powodzenie.

Trudno mi wyliczać wszystkie potrzeby zniszczonej ludności Europy. W jednym kraju będzie ich mniej, w innym więcej. Z biegiem czasu, z rozszerzeniem swojego zakresu pracy, wielu będzie mogło otworzyć własne zakłady przemysłowe na większą lub mniejszą skalę. Nawet w krajach bardzo mało stosunkowo zniszczonych wojną, jeżeli chodzi o stan przemysłu, można z dużym powodzeniem uzupełnić istniejącą wytwórczość fabryczną. Ten rodzaj przemysłu przy dobrej zaradności pozwoli niejednemu emigrantowi przetrwać najgorsze okresy czasu, nie tracąc zupełnie swojej samodzielności.

W taki sposób mogą pracować dzieci, kobiety i mężczyźni. W podany sposób może zarabiać człowiek zdrowy i inwalida, w taki sposób pracując, emigrant nigdy nie zasłuży na miano uciążliwego cudzoziemca.

Tysiące drobniaków życia codziennego czeka na wykonawców. W celu zwiększenia produkcji można łączyć pracę kilku osób. Np. jeden kraj, drugi zsywa, trzeci farbuję wykonany przedmiot czwartemu załatwia transakcje z odbiorcami. Po otrzymaniu kosztów zysk dzieli się na równe części lub według umowy.

Powtarzam:

Uzupełnianie brakujących fabrykatów lub półfabrykatów, uzupełnianie działalności przemysłu, dla wielu uchodźcom podstawę do życia w każdym kraju.

Przedsiębiorczość, pomysłowość, ufnosć we własne zdolności pozwoli Ci samodzielnie zarobkować. Zdążaj do samodzielności.

Nie myśl ciągle o posiadzie lub innej najemnej pracy, gdyż do tego będą mieli pretensje obywatele własnego kraju, rzadko emigranci. Dążenie do uzyskania najemnej pracy jest często tylko stratą czasu. Nigdy na obczyźnie nie otrzymasz dobrej posady lub zajęcia, będąc obywatelem innego państwa, natomiast dadzą Ci zawsze takie zatrudnienie, które nie odpowiada warunkom dobrego zajęcia.

Ochrona rynku pracy istnieje w każdym państwie. Ochronia ona swego obywatela przed przyjeźdnym, ochronia swego gorszego fachowca przed obcym lepszym specjalistą. O tym trzeba pamiętać. I zamiast tracić czas na szukanie zajęć staraj się odrazu pracować samodzielnie.

RZEMIOSŁO.

Jak już przedtem zaznaczyłem, rzemiosło w państwach przemysłowych prawie całkowicie zanikło. Dobre warsztaty rzemieślnicze nie mogły wytrzymać konkurencji dużych kapitałów i produkcji maszynowej, masowej. Niemniej jednak na terenie Europy i państw nieuprzemysłowionych rzemiosło ma duże znaczenie. Po obecnej wojnie, szczególnie w Europie, na pewien czas odrodzą się warsztaty rzemieślnicze i mogą przetrwać dłuższy czas.

Rzemieślnik posiadający nieco kapitału może liczyć na powodzenie. Im lepszy fachowiec, tym lepiej zarobi. Zapotrzebowanie jest na wszystkie gałęzie rzemiosła i będzie ono trwało do czasu ustabilizowania walut i odbudowania zniszczonych fabryk. Potrwa to z pewnością dość długo. Długotrwałość wojny, konflikty gospodarcze, zła wymiana surowców i fabrykatów nie pozwoli na szybkie odbudowanie produkcji masowej. Fachowcy będą mieli pewne trudności w uzyskaniu zezwoleń na otwarcie warsztatów rzemieślniczych, szczególnie w Europie. Pewną trudność będzie sprawiało nabycie dostatecznej ilości oraz gatunków surowców. Jednak i w tym kierunku da to znaleźć się jakieś pomysłowe rozwiązanie.

Fachowiec winien dążyć do założenia własnego warsztatu, o ile warunki na to pozwolą. Rzemieślnik samodzielny w obecnych czasach więcej zarobi, niż pracownik fabryczny. Będąc specjalistą, na pracę w fabryce nie potrzebujesz długo czekać.

Pracuj sam dla siebie.

VI.

HANDEL.

Zawodowe nabywanie i sprzedaż towarów celem osiągnięcia zysków, nazwiemy handlem. Zadaniem więc będzie dostarczenie towarów od wytwórcy do spożywców. Handel można różnie podzielić. Odróżnia się handel wytwórczy (rolniczy, rzemieślniczy, fabryczny i t.d.) oraz pośrednictwo: towarowe i pieniężne; handel hurtowy i detaliczny, przyczym detaliczny dzieli się na domy towarowe i t.p., oraz kramarstwo. Ponadto, biorąc pod uwagę miejsce wykonywania odróżnia się handel osiadły, okružny (bez stałej siedziby), wędrowny. Ten ostatni ma jeszcze trzy formy, a to ulicznego, domokružnego i jarmarcznego. Z punktu widzenia zależności od zezwolenia władz, znany jest handel koncesjonowany, licencjonowany i wolny. Z innego punktu widzenia podzielimy handel na miejscowy, zamiejscowy, wewnętrzny, zagraniczny, lądowy, rzeczny, morski, kabotażowy, powietrzny i t.d.

Handel jest ogromną dziedziną pracy, wymagającą poza znajomością fachu, również kapitału. Ażeby prowadzić handel trzeba dobrze znać swój zawód, bowiem łatwo można stracić kapitał włożony w przedsiębiorstwo.

Zasadniczo do prowadzenia własnego zakładu wymagane jest posiadanie zezwolenia władz, t. zw. licencji lub koncesji.

Handel może być prowadzony w formie przedsiębiorstwa jednoosobowego lub w formie różnego rodzaju spółek. Posiadający kapitał może lokować go w spółkach.

Handel stanowi poważne źródło dochodu, daje całkowitą niezależność w działaniu, zadowolenie w pracy, możliwość wyboru każdej dziedziny handlu tak produkcyjnego, jak też w pośrednictwie. Dążeniem każdego Polaka nie tylko na emigracji, winno być zajęcie się handlem.

Handel może być prowadzony na rachunek własny, jak również i na rachunek przedsiębiorcy.

Można w handlu pracować w charakterze siły najemnej - umysłowej lub fizycznej.

Nie mając żadnych wiadomości handlowych, wielu może w krótkim czasie nauczyć się podstawowych zasad kupieckich.

Żołnierze, mający oszczędności nieraz bardzo pokaźne, zanim zdecydują się na użycie swych "kapitałów" winni najpierw wstępować na praktyki do różnych przedsiębiorstw handlowych, chociażby nawet mało płatne i tam mając "oczy i uszy otwarte" uczyć się handlu, to znaczy poznawac technikę handlu miejscowy rynek i miejscowe zwyczaje co, jest bardzo ważne. Uzupełnianie tej praktyki wiadomościami teoretycznymi z rozmaitego rodzaju książek pozwoli niejednemu w krótkim czasie na założenie własnego przedsiębiorstwa t. zw. jednostkowego lub na przystąpienie do spółki.

Założenie przedsiębiorstwa handlowego wymaga wielu warunków, a przede wszystkim poza posiadaniem potrzebnego kapitału i wiadomości fachowych, zdolności organizacyjnych i kierowniczych, pracy właściciela i personelu, lokalu firmy, koncesji, patentu i t. d. Dlatego to założenie własnego przedsiębiorstwa wymaga wielu przygotowań fachowych. Podchodzenie do zagadnienia handlu jako czegoś bardzo łatwego nie wymagające ego wiedzy fachowej, jest całkowicie niesłuszne.

Ostrzegam wszystkich przed pochopnym zawierzywaniem spółek i otwieraniem przedsiębiorstw jednostkowych. Natomiast po należytych przygotowaniach się do tej pracy - zachęcam wszystkich bez wyjątku do realizowania tego planu.

Wszyscy w sposób wolniejszy lub szybszy niech starają się osiągnąć potrzebne warunki do prowadzenia przedsiębiorstw jednostkowych.

Nauka może być zdobywana w szkołach, może być

osiągnięta przez samokształcenie, przez praktykę i t. d. Wiele może zakładać różne spółki, łącząc fachowca z posiadaczem pieniędzy, t. j. jeden daje znajomość fachu, a drugi kapitał. Wreszcie ci, którzy nie mają inicjatywy, mogą starać się narażać o pracę w zakładach handlowych, aby stopniowo nabywać wiedzę fachową.

Przestarzałe pojęcia z czasów polskiej szlachetczyzny, że handlowanie to wstyd, były wmawiane w naszych obywateli. Wtedy właśnie obcy zerowali na naszym zaccofaniu. Znacznie rozsądniejszym byłoby zajmowanie się handlem i przemysłem, niż pracowanie w charakterze urzędnika, rolnika i ziemianina, co niewątpliwie dało by bogactwo i niezależność jednostkom i całemu krajowi.

Wstydź się tylko kraść lub być w niezgodzie z prawem. Wstydź się uprawiania nielegalnego handlu. Nie idź na żadne "kombinacje" nielegalne, natomiast zdążaj wszelkimi sposobami do założenia własnego przedsiębiorstwa. Zaczynaj od małego zakładu handlowego, rozszerzając go w miarę zwiększania się obrotów. Staraj się unikać dużego ryzyka. Podejmowanie bardzo ryzykownych transakcyj w końcu materialnie zniszczy Ciebie. Kieruj się zasadą powolnego i rozsądnego postępowania.

KOMUNIKACJA.

W nowoczesnym życiu komunikacja lądowa, wodna i powietrzna zarówno krajowa jak i międzynarodowa mają ogromne znaczenie.

Komunikacją nazywają się środki, służące do przewozu osób, rzeczy i przekazywania wiadomości, które mają duży wpływ na rozwój kultury, postęp cywilizacji i stosunki gospodarcze, społeczne oraz polityczne. Organizacja państwa, administracja publiczna oraz stosunki gospodarcze opierają się na komunikacji.

Poczta, telegraf i telefon nie dają na emigracji możliwości zatrudnianie obcokrajowców, są one bowiem w rękach państwowych lub towarzystw, które są pod wpływem władz miejscowych. Na pracę w tych działach komunikacji nie należy liczyć.

Raczej ważniejsze jest zastanowienie się nad należytyim wykorzystaniem tych środków w swoim życiu, tak prywatnym, jak też publicznym. Bardziej interesującym zagadnieniem, związanym z komunikacją będzie,

TRANSPORT .

Najważniejszym zawsze był transport morski, a to ze względu na dostęp do wszystkich krajów, możliwość przewozu dużej ilości towarów i taniość.

Transport wodny śródlądowy ma znaczenie mniejsze. Poza zatrudnieniem w charakterze marynarzy i wogóle w obsłudze statków, wiele osób znajdzie zawsze zajęcie w portach. Magazyny, dźwigi dają ładowanie, pakowanie, wyładowywanie i t.p., czynności związane z transportem wodnym, potrzebują dużych ilości ludzi fachowych, a również i nie-wykwalfikowanych. W portach poszukiwani są fachowcy i są oni dobrze wynagradzani. Niestety, Polacy mało mają znawców w dziedzinie transportu wodnego, szczególnie morskiego. Tam szukaj zajęcia, tam w krótkim czasie możesz uzyskać dobrze płatne zatrudnienie. Specjaliści portowi są bardzo poszukiwani. W portach znajdziesz dziesiątki zawodów.

KOLEJE ŻELAZNE.

Ten środek transportu nie daje dużych możliwości zarobkowych obcokrajowcom na emigracji. Jest on przeważnie w rękach państwowych. Można uzyskać niższe stanowiska w pracy, przeważnie fizycznej, lecz również z dużymi trudnościami.

TRANSPORT SAMOCHODOWY.

Samochód coraz bardziej konkuruje z kolejami żelaznymi, jak w przewozie pasażerów, tak też i w przewozie towarów. Emigrant może znaleźć zajęcie najemne, jak też zostać właścicielem taksówki lub ciężarówki.

Transport samochodowy może dać zatrudnienie wielu szoferom z czasu wojny lub właścicielom aut. Inicjatywa w transporcie samochodowym może przynieść duże korzyści.

W warsztatach naprawczych wielu znajdzie popłatne zajęcie. Ta grupa pracy ma duże tendencje rozwojowe, to też zwiększa stale personel fachowy i mniej wykwalifikowany.

LOTNICTWO.

Fachowcy lotniczy znajdują zajęcie w transporcie powietrznym. Rozwój lotnictwa każe przypuszczać, że szczególnie transport międzynarodowy pasażerski i pocztowy będą miały duże powodzenie. Niewątpliwie lotnicy i obsługa samolotów znajdują tam zatrudnienie.

Jest to nowy zawód, niemniej przypuszczać można, że wynagrodzenie będzie lepsze niż w wielu innych fachach. Przeszkolony mechanik, telegrafista, nawigator, i t.d. będzie miał pierwszeństwo w fabrykach lotniczych. Zawód pilota jest bardzo ceniony i znajomość tej pracy winna dać należyte korzyści tym, którzy posiadają takie przeszkolenie. Techniczne zawody, będące w stadium rozwojowym mają to do siebie, że stale są ulepszane. Maszyny samolotowe, samochodowe, statki morskie i inne, systemy ich budowy, wyposażenie, uzupełnienia techniczne i t.d. zmieniają się ciągle, zmuszając pracujących w tym dziale pracy do ciągłego uzupełniania swej wiedzy. Wynalazki obecnej wojny są tak olbrzymiej wartości postępowej, a jednocześnie i niszczycielskiej, że w pierwszych dniach pokoju trudno będzie ogółowi zorientować się we właści-

wych prądach rozwojowych. Dotyczy to w dużym stopniu komunikacji we wszystkich jej przejawach. Przewożenie ludzi, towarów i poczty zostanie znacznie ulepszone, przede wszystkim w skróceniu czasu potrzebnego do pokonania dużych przestrzeni. Przesyłanie wiadomości jest stale udoskonalane.

Pracując w lotnictwie, nie zaniedbuj dokształcania się w ulepszeniach technicznych. Zacołanie w tej dziedzinie pracy zmniejsza Twoją wartość fachową. Gdy widzisz przestarzałe auto i samolot nie będąc nawet fachowcem ocenisz je jako "staromodne pudło" i na sam widok zaraz że ogarnia Cię śmiech i zdziwienie, że takimi gratami kiedyś ludzie jeździli. Podobnie śmieśnie wygląda robotnik z przestarzałymi wiadomościami fachowymi. Podobnie nisko zostanie oszacowana jego wiedza. Ogólnie mówiąc, w zawodach o charakterze technicznym postępowanie pracownika ma zasadnicze znaczenie.

Lotnictwo transportowe dzięki nieopłacalności nie zostało jeszcze należycie rozbudowane, lecz należy przypuszczać, że wkrótce, dzięki dużej ilości nowych samolotów, rozbudowaniu lotnisk i zwiększeniu siły nośnej koniecznej dla transportu, kalkulacja opłacalności zostanie całkowicie zmieniona na korzyść.

W rozwoju tego nowoczesnego środka transportowego w czasie pokoju, emigrant powinien odegrać taką samą rolę jaką odegrał on w czasie wojny w walce powietrznej i w transporcie wodnym.

Chlubne wyniki pracy lotników i marynarzy polskich świadczą o specjalnych ich zdolnościach do pracy w tych gałęziach nowoczesnych środków komunikacyjnych. Z takimi wynikami pracy w cywilu napewno nie będziesz gorszy od innych. Zajmujcie miejsce w najnowocześniejszych, produkujących gałęziach pracy. Nie dawajcie się spychać do staromodnych, wegetujących, pogardzanych i nieopłacalnych zawodów.

BANKOWOŚĆ.

Banki lub zakłady kredytowe są to instytucje publiczne oraz prywatne przedsiębiorstwa, które trudnią się usługami zawodowymi w obrocie pieniądza.

nym i kredytowym. Poza bankami mającymi prawo emisji banknotów, znajdują się liczne banki akcyjne, państwowe i prywatne, oraz zakłady kredytu hipotecznego, spółdzielnie kredytowe, kasy oszczędności powiatowe, miejskie i gminne.

Znaczenie bankowości w życiu gospodarczym oceniane jest nader wysoko. Jeżeli poruszą dział bankowości, to przede wszystkim dlatego, by zwrócić uwagę na źródła, udostępniające uzyskanie kredytów. Kto rozpocznie samodzielnie prowadzenie przedsiębiorstwa handlowego lub zakładu rzemieślniczego, nieraz będzie szukał pomocy finansowej w bankach oraz w spółdzielniach.

Organizacja własnych banków emigracyjnych napotykała zawsze na brak inicjatywy i wykonania. Każde większe skupienie emigracji powinno mieć swój własny bank, spółdzielnie kredytowe, oraz kasy oszczędności. Nie spotkałem wiele takich instytucyj, chociaż emigracja istnieje od dawna. Nie chodzi oczywiście o zatrudnienie kilkudziesięciu lub kilkuset pracowników umysłowych, lecz o stworzenie siły gospodarczej wychodźstwa. Instytucje finansowe mogą często wyratować wiele słabych finansowo warsztatów pracy od ruiny. Udzielenie w czas kredytów pozwala przedsiębiorcy na uzyskanie równowagi gospodarczej. Liczenie na pomoc ze strony kraju lub jego przedstawicieli jest najmniej rozsądne. Kto zna opiekę państwową nad emigracją pracującą, ten wie, że nigdy prawie ona nie istniała. Zdarzało się wręcz odwrotnie: w najcięższych chwilach wychodźstwo pomagało krajowi. I tak będzie w przyszłości. Tworząc poważne zbiorowiska ludzi, Polonia Zagraniczna nie zdołała dotychczas gospodarczo zorganizować się. Najwyższy czas, aby wielu polskich bankowców i kierowników placówek kredytowych oraz fachowe personele bankowe, będące obecnie na emigracji, rozpoczęli wspólnie ze starym wychodźstwem organizować placówki kredytowe. Nie będą one konkurencją dla miejscowych instytucyj finansowych. Problemem zorganizowania dla emigrantów pomocy w obrocie pieniężnym i kredytowym na wychodźstwie przedstawia jeden z najważniejszych i ciągle niezrealizowanych problemów gospodarczych.

Milionowe oszczędności emigracji rozrzucone po różnych bankach, kasach oszczędności i zakładach kredytowych służą nieraz do zwalczania tegoż wychodźstwa przez wrogie Polakom koła finansowe.

Zakładaj Kasy Bezprocentowe, Kasy Stefczyka i t.p. w każdej polskiej osadzie. Połączone kasy kredytowo-oszczędnościowe pozwolą stworzyć poważniejszą instytucję finansową.

SPÓŁDZIELCZOŚĆ.

Udziały członków szerokich niezamożnych mas ludności tworzą kapitał do prowadzenia przedsiębiorstw, mających na celu poparcie gospodarstwa domowego lub działalności zarobkowej członków. Wyklucza się więc osiąganie zysków z członków.

Mamy różne rodzaje spółdzielni. Spółdzielnie wytwórcze i rozdzielcze, spożywcze, surowcowe, maszynowe i t.d.

Spółdzielnie wytwórców, pochodzenia francuskiego, łączą pokrewne zawody jak stolarzy, krawców i innych, celem wspólnego wytwarzania i zbywania produktów. Spółdzielnie rolne (Dania) posiadają charakter raczej rozdzielczy. Istnieją nawet spółdzielnie pracy ludzi (system włoski) nie posiadających pieniędzy, a mających fach lub pracę fizyczną. Takie stowarzyszenia podejmują się wykonania pewnej roboty, rozdzielając zysk między członków. Największym powodzeniem cieszą się spółdzielnie spożywców. Na terenie Wielkiej Brytanii około 50% ludności korzysta z usług stowarzyszeń spółdzielczych. Różnorodność typów spółdzielczych i łatwy stosunkowo sposób organizacji pozwala nie tylko na zatrudnienie osiadłej emigracji, lecz również na zabezpieczenie zbytu własnych produktów, jak też korzystniejsze nabycie towarów. Kooperatywy mogą więc pośredniczyć w zbyciu produktów drobnych polskich rzemieślników, przemysłu domowego, spółdzielni wytwórczych lub pracy. Wszelkie rodzaje spółdzielczości wyżej wymienione nie są należycie wykorzystane przez emigrantów i dają dostateczną gwarancję rozwoju. Należy podkreślić, że rozwój polskiej spółdzielczości emigracyjnej dotychczas nie był poważny. Taki sposób zatrudnienia, czy to w formie spółdzielni pracy czy w

formie koperatyw wytwórczych, rozdzielczych, spożywczych, lub towarowych i innych, daje duże możliwości zaradzenia szczególnie w czasach przejściowych po wojnie. Okres ten będzie specyjalnie ciężki nie tylko dla emigracji, lecz także dla miejscowych społeczeństw. Zbiorowe zatrudnienie daje wiele korzyści nawet w zupełnie ustalonych okresach gospodarczych. Zasada wspólnej pracy, wspólnego zarobku, wspólnego podziału zysku, nas, przewyczałonych do życia zbiorowego, nie powinna odstręczać, lecz wręcz odwrotnie, powinna zachęcić. Taki charakter pracy ma cechy samodzielnego zatrudnienia. Jak zawsze i wszędzie powstaną pewne trudności w legalizowaniu tego rodzaju stowarzyszeń, lecz trudności te łatwiej da się pokonać, gdyż stowarzyszenia te nie pracują dla zysku.

Zastanów się na czym polegają korzyści ze spółdzielni, jeśli nie przynoszą one zysku. Na terenie Wielkiej Brytanii w czasie tej wojny zostało wydanych kilka książek w języku polskim, popularyzujących zasady kooperacji. Zainteresuj się spółdzielczością!

VII.

USŁUGI OSOBISTE

URZĘDNICY PAŃSTWOWI I SAMORZĄDOWI.

W wypadku posiadania obywatelstwa danego kraju, można ubiegać się o pracę urzędnika lub funkcjonariusza państwowego. Zatrudnienia tego rodzaju wcale nie popłacają, gdy weźmie się pod uwagę wymagane warunki takie, jak wykształcenie, odpowiedzialność, dobry stan zdrowia i t.d. przy jednoczesnej niskiej płacy, dużych wymaganiach służbowych, rzadkich awansach i t.d. Czym zamożniejszy kraj, tym urzędnicy państwowi przeważnie są gorzej płatni. Ogólnie uważa się, że osoba bardzo niezaradna może ubiegać się o taką pracę. Nadmienić wypada, że stanowiska urzędnicze z biegiem czasu kompletnie zabijają inicjatywę, dążenie do samodzielnosci i inne cenne zalety charakteru

człowieka.

Poza posiadaniem obywatelstwa kraju, w którym chce się pracować na stanowiskach państwowych wymagana jest dobra znajomość języka państwowego.

Jeśli chodzi o wojskowych zawodowych, to w większości wypadków zmieniają oni swoje zatrudnienie. Służba w obcej armii poza amerykańską i to w czasie wojny nie przyniesie korzyści. W innych armiach cudzoziemcy mają o g r a n i c z o n e p r a w a, mimo nienagannej służby. Po ostatnich wynalazkach znaczenie wojsk zmniejszyło się, a utrzymywanie umundurowanych obywateli może całkowicie zmienić zadania armii. Celem nowych armij może być np. dozоровanie terenów, pilnowanie, okupowanie - raczej służba policyjna, porządkowa, mniej bojowa i liniowa. W jakim kierunku pójdzie reorganizacja armij trudno w tej chwili powiedzieć, jednak jest pewne, że charakter wojsk, o ile zostaną one wogóle zachowane, będzie inny.

Znacznie łatwiej, a przytym korzystniej pracować można w miejscowych przedsiębiorstwach samorządowych oraz w zakładach użyteczności publicznej. Gazownie, elektrownie, czynności związane z komunikacją miejską, jak autobusy, tramwaje, utrzymywanie parków, ogrodów miejskich, utrzymywanie dróg, budowa dróg, mostów, gmachów miejskich i t.d. i t.d., mogą dostarczyć pracy tysiącom osób wykwalifikowanych i bez fachu. Warunki wymagane od starających się o takie zatrudnienie są znacznie łagodniejsze, przyczym obowiązki są mniej rygorystyczne, a pobory znacznie lepsze.

Praca w samorządach, szczególnie na stanowiskach kierowniczych pozwala na zużytkowanie swojej inicjatywy i samodzielności w większym stopniu, niż na stanowiskach państwowych.

Rozpatrując pod każdym względem pracę urzędnika tak państwowego jak i samorządowego, należy przyjąć do wniosku, że są one niekorzystne dla pracowników. Specjalne ubieganie się o tego rodzaju zajęcie nie ma najmniejszego sensu.

NAUCZYCIELE.

Trudny, odpowiedzialny i wymagający zamknięcia zawód nauczycielski tak w kraju, jak i na emigracji

ma zawsze zastosowanie. Na obczyźnie jednak będzie się wymagało znacznie więcej od nauczyciela, lecz i warunki pracy będą znacznie lepsze. Nauczyciel powinien znać oba języki, to jest polski i kraju w którym uczy. Łagodzenie antagonizmów miejscowych, rozstrzyganie w wielu sprawach nie mających nic wspólnego z nauczaniem, utwierdzanie polskości, zajmowanie się pracą społeczną, pozwalają nauczycielowi zdobyć poważne stanowisko w miejscowym polskim i obcym środowisku. Nauczyciele pracujący z całą gorliwością w swoim zawodzie spełniają nieocenione zadania oświatowo-wychowawcze. W wielu wypadkach nauczyciel będzie miał z tytułu znajomości języków zajęcie tłumacza w życiu codziennym lub publicznym (sądy). Wprawdzie wynagrodzenia nie są zbyt wysokie, lecz możliwość prowadzenia swego własnego gospodarstwa lub innego pobocznego zajęcia pozwoli mu na stworzenie całkiem dobrych warunków życia. Praca ta ponadto daje duże zadowolenie osobiste. Polonia Zagraniczna specjalnie potrzebuje pomocy wykwalifikowanych nauczycieli.

LEKARZE.

Zawód lekarza będzie wymagał nostryfikacji dyplomu. W razie otrzymania pozwolenia na praktykę, znaczenie, popłatność, praca pełna zadowolenia, pozwolą mu na spełnienie jego misji.

Posiadanie własnych lekarzy, adwokatów, architektów, przedsiębiorców i t.p. podnosi emigrantów na dnie i każe im czuć się samodzielnymi w otoczeniu obcych narodowości. Strona materialna lekarza napewno nie dozna żadnego uszczerbku.

PRAWNICY.

Zanim prawnik zdobędzie stanowisko sędziego, czy adwokata, napewno będzie mógł uzyskać pozwolenie na prowadzenie różnych biur porad prawnych. Prawnicy nie powinni obawiać się braku pracy. Nikogo się tak nie wyzyskuje lub oszukuje, jak

właśnie emigranta. Podsuwanie niezrozumiałych umów o pracę, kontraktów, umów kupna - sprzedaży i t.p. przez przedsiębiorców lub agentów, naraża ogromne rzesze emigrantów na duże straty materialne, a nieraz i moralne. Jak wspomniałem przedtem, władze konsularne nie mają czasu lub chęci na załatwianie tysięcy spraw swoich obywateli. Z konieczności więc emigrant jest na łasce i niełasce oszustów i wyzyskiwaczy. Za przykład można wziąć wychodźstwo polskie we Francji, które dzięki brakowi opieki prawnej, znajomości języka francuskiego było i jest nadal wyzyskiwane na wszystkie możliwe sposoby. Znane jest angażowanie bezrobotnych w szynkach, zobowiązanie ich nieprzytomnych do wyjazdu do Hiszpanii, by tam walczyć o coś, czego nie rozumie. Zwalczanie wyzysku ze strony przedsiębiorców, właścicieli kopalń i innych daje duże pole do popisu polskim prawnikom. Właściwie polski emigrant w Europie i Południowej Ameryce znajduje się na łasce dobrej lub złej woli cudzoziemca. Nieznajomość języka, stosunków, zasad prawnych, wrodzona potulność, skromność, bojaźliwość są wyzyskiwane w skandaliczny sposób. Tłumacze nie będący w większości wypadków Polakami, w sposób złodziejski informowali władze francuskie. Nieznajomość prawa przez emigrantów w straszliwy sposób odbija się na ich pierwszych latach pracy na obczyźnie. Prawnik winien znaleźć środki do bezpośredniej lub pośredniej obrony swoich rodaków. Zawód ten na emigracji przeważnie kończy się karierą polityczną.

Praca prawnika daje dużo zadowolenia, samodzielności i dobre warunki życiowe. Nie ma chyba większej bolączki na wychodźstwie, niż brak porady prawnej, w języku ojczystym.

Prawnicy polscy mają ogromne zadanie i obowiązki do spełnienia na emigracji.

ROŻNE WOLNE ZAWODY.

Poza tym rozróżniamy szereg innych wolnych zawodów, których niepodobna wyliczyć. Architekci szczególnie w zniszczonej Europie, inżynierowie z

różnych dziedzin, technicy i inni powinni znaleźć zajęcie wśród emigracji. Oddalenie się od zbiorowisk polskich może przynieść lepsze zyski, lecz nie da takiego zadowolonia, nie stworzy takiej atmosfery ojczystej, jak pobyt wśród swoich. Obowiązek zatrudnienia emigrantów rodaków w miarę istniejących możliwości winien przyświecać wszystkim tym, którzy mają sposobność.

VIII.

ZAKOŃCZENIE.

Po przeczytaniu tej broszury, każdy zgodzi się ze mną, że wybór zatrudnienia winien stanowić poważną decyzję. Z drugiej strony rzeczywistość narzuca przykre sytuacje, które zmuszają wielu do podejmowania rozpaczliwych postanowień. Głodująca rodzina, nieustalona sytuacja, ciągły brak pieniędzy potrzebnych do pokrycia niezbędnych wydatków, zależność i t.d. stwarzają ciężkie położenia materialne i psychiczne, w konsekwencji doprowadzając do przyjmowania niekorzystnej pracy. Niewątpliwie wiele wypadków zaangażowania się do ciężkiej pracy, a nieopłatnej, było wynikiem wspomnianych przyczyn. Dużo też takich wypadków będzie się zdarzało w przyszłości. Są to przejawy nie tylko emigracyjnego życia. W kraju również nie każdy miał zatrudnienie. Kilkumilionowa nasza emigracja jest częściowo spowodowana brakiem pracy w kraju i niskimi płacami. Wychodźstwo nasze jedno z największych, spowodowane było brakiem rozwiniętego przemysłu, wynikiem przeludnienia naszego kraju. W każdym wypadku, czy w kraju, czy poza granicami, wybór zajęcia stanowi poważne zagadnienie. Ci, którzy już pracują na roli, w kopalniach, czy w lesie, winni zastanowić się nad zmianą swego zawodu i dążyć jak najszybciej do poprawy swych ciężkich warunków na lepsze. Ci zaś, którzy mają zdecydować się na niekorzystne zajęcia, niech nie zobowiązują się w umowie na długie okresy czasu. Wreszcie ci, których stać na całkiem wolną decyzję muszą wybrać jak najbardziej niezależne i korzystne zajęcia.

Kierowanie się zasadami, które są podane w niniejszej broszurze, mogą niejednemu pomóc.

Niepodobna podejść do zagadnienia pracy, a szczególnie istniejących fachów i zawodów w sposób szczegółowy, gdyż ramy wydawnictwa na to nie pozwalają. Chciałbym tylko zwrócić uwagę na ogólne cechy najważniejszych grup pracy. Rozróżniamy tysiące zawodów i rozważenie każdego należy do dalszych zadań czytelnika.

Ogólnie mówiąc emigrant powinien dążyć do ośrodków przemysłowych, handlowych, portowych, innymi słowy tam, gdzie znajduje się duży obrót towarowy i pieniędzy. Obracając się w ruchliwych i czułych punktach światowej produkcji i zbytu, prędzej on zdoła osiągnąć dobrobyt, niż w rejonach nieruchliwych, biednych, opuszczonych.

Pamiętaj, że zarobić zdołasz u takiego, który jest zamożny, nigdy u biednego. Szukaj pracy w miastach przemysłowych i portowych. Tam znajdziesz dobre zajęcia. Jest to przecież tak zrozumiałe i logiczne.

Rozważ to sobie i wprowadź
w czyn.

Specjalista wszędzie znajdzie pracę.

Zdążaj do usamodzielnienia się w swoim zawodzie.

Zanim podpiszesz umowę o pracę zapoznaj się dokładnie z jej treścią.

Nie podejmuj się każdej roboty, wybieraj korzystniejszą pod każdym względem.

Zawsze masz dosyć czasu na popełnienie błędu w wyborze zajęcia.

Na emigracji zawsze dasz sobie radę.

Lenistwo nie jest zaletą, lecz prowadzi człowieka do złego.

Położenie geograficzne Polski, wskazuje na ogromne znaczenie transportu morskiego, lądowego i powietrznego w Jej życiu gospodarczym. Zastanów się nad tym zagadnieniem. Staraj się pracować w zawodach transportowych.

Poza rolnictwem, górnictwem i leśnictwem maśz do wyboru 11.000 innych zawodów.

Polak na Obczyźnie, o ile ma po temu najmniejszą możliwość, w i n i e n wspierać przy każdej okazji swego rodaka.

Zskładajcie własne banki, spółki handlowe, kooperatywy, zakłady przemysłowe i inne przedsiębiorstwa.

o o o

Arch. Emigracji

Biblioteka

Główna
UMK Toruń

1382153

STARANIEM
ZWIĄZKU INWALIDÓW WOJSKOWYCH
ARMII POLSKIEJ
W
WIELKIEJ BRYTANII.
30, Mornington Crescent, London, N.W.1.

CENA 1/-

Biblioteka Główna UMK

300020872909